Låneguide för jordbruksföretag

Vid en låneansökan bedömer banken kundens kreditvärdighet. Utvecklingen av bankregleringen har lett till att långivarna måste ägna alltmer uppmärksamhet åt hur låntagaren påverkar resten av samhället genom sin verksamhet. Dessa effekter bedöms med hänsyn till företagets miljömässiga, sociala, ekonomiska och administrativa ansvar.

Jordbruksföretagaren kan genom sina egna åtgärder förbättra sin ställning som låntagare. I den här guiden listas olika teman som låntagaren kan ta hänsyn till för att bättre kunna påvisa företagets betalningsförmåga ur ett hållbarhetsperspektiv både nu och i framtiden. Hållbarheten har i listan klassificerat i delområden som inkluderar ekonomisk och administrativ, miljömässig samt social hållbarhet.

Listan är avsedd att tillämpas enligt behov eftersom alla punkter inte är relevanta för alla jordbruksföretag.

Luke

© Luonnonvarakeskus

Ekonomi och förvaltning

Det är viktigt att låntagaren har en vision som företagets verksamhet eftersträvar och en strategi för hur verksamheten ska bedrivas och utvecklas i framtiden. Ur finansieringsperspektiv är det skäl att som en del av strategin noggrant överväga i synnerhet framtida investeringsbehov. Det viktigaste kriteriet som bedöms vid beviljande av ett lån är dock lantbruksföretagets förmåga att betala tillbaka lånet, det vill säga likviditet. Verksamheten ska i affärsplanens beräkningar kunna påvisas tillräckligt lönsam för att man på lång sikt ska kunna anta att kassaflödena är tillräckliga för att uppnå målen. Utöver lönsamhet måste företaget kunna påvisa dess förutsättningar att upprätthålla likviditeten. Finansiärer bedömer vanligtvis detta utifrån det faktiska betalningsbeteendet. För en ny företagare som inte har tillgång till betalningshistorik eller för ett företag vars verksamhet genomgår betydande förändringar till följd av investeringen lönar det sig att göra upp en kassabudget för årliga inkomster och utgifter i nuläget och i framtiden. Att förbereda en budget och kontinuerligt följa upp den är ett bra sätt att påvisa färdigheter i kassahantering och i riskhantering för finansiären.

1.	**Vision och företagets värderingar**	En skriftlig beskrivning av varför företaget finns till och vad företagets framtida mål är
2.	**Strategi**	En skriftlig strategi som beskriver produktionens försäljningskanaler och kunder samt tidsplanen och genomförandet av framtida utvecklingssteg.
3.	**Affärsplan**	Affärsplan för att påvisa verksamhetens ekonomiska lönsamhet och utvecklingsmål
4.	**Säkerställande av likviditet**	Likviditetsbudget med årliga utgifter för att säkerställa betalningsförmågan samt mål för att upprätthålla likviditeten (t.ex. en viss andel av omsättningen på kontot)
5.	**Specifikation av skulder och skyldigheter**	En sammanställning av alla skulder och andra ekonomiska förpliktelser, t.ex. finansiering av foder och djur, avbetalnings- och leasingavtal
6.	**Övriga tillgångar och inkomstkällor som påverkar den ekonomiska ställningen**	Fördelning av övriga tillgångar och inkomstkällor samt mål relaterade med dem
7.	**Beskrivning av försäkringsskyddet**	Beskrivning eller specifikation av försäkringsskyddet
8.	**Identifiering av och beredskap för prisrisker som en del av affärsplanen**	Versioner av affärsplanen som identifierar centrala prisrisker och gör beräkningar för dem
9.	**Riskbedömning och beredskapsplan**	Riskbedömning som utförs via ett försäkringsbolag eller annan tjänst. Beredskaps- och räddningsplan för exceptionella situationer
10.	**Dokumenthantering**	Beskrivning av dokumenthanteringen och verksamhetsmodeller på månads-/årsbasis (t.ex. delårsrapporter)
11.	**Indikatorer för uppföljning av verksamheten**	Nyckelindikatorer (t.ex. intäkts-/kostnadsförhållande, produktionsindikatorer) identifieras och övervakas aktivt
12.	**Användning av experttjänster**	Beskrivning av utnyttjande av externa experttjänster samt eventuellt ledningsgruppsarbete
13.	**Övriga åtgärder**	Övriga åtgärder och mål som påverkar den finansiella hållbarheten eller den ekonomiska ställningen

© Luonnonvarakeskus

Miljö

Miljökrav har blivit en del av ansökningsprocessen för lån. För att säkerställa en hållbar finansiering måste bankerna följa upp till exempel klimatkonsekvenserna av de objekt som de finansierar. Det är en fördel om låntagaren kan presentera en beräkning av verksamhetens klimatpåverkan. Speciellt inom husdjursproduktionen är det är viktigt att näringsbalansen och hanteringen av näringsämnen kan påvisas med hjälp av beräkningar. Det är bra att anteckna energiförbrukning samt de olika energityperna på gården och överväga utvecklingsalternativ. Till miljöansvaret hör även att bevara den biologiska mångfalden och det lönar sig att skriva ner åtgärderna och utvecklingsmålen för dem.

1.	**Beräkning av koldioxidavtryck**	En beräkning av produktionens koldioxidavtryck är gjord och uppdaterad
2.	**Näringsbalans**	En beräkning av näringsbalansen är gjord och uppdaterad
3.	**Skiftenas egenskaper och arrondering**	Skiftenas genomsnittliga avstånd till gårdens centrum, torvåkrarnas andel och kartutskrifter av skiftena
4.	**Energiförbrukning och energiproduktion**	Redovisning av den årliga energiförbrukningen (kWh/år, förbrukning av brännolja, övriga energiformer) samt egen energiproduktion
5.	**Leverans/mottagning av gödsel, avfallshantering och kemikaliehantering**	Skriftliga avtal för regelbundna åtgärder, organisering av avfallshantering för större partier (t.ex. balplast, kemikalier)
6.	**Identifiering av åtgärder för biologisk mångfald**	Förteckning över åtgärder på gården som främjar den biologiska mångfalden (t.ex. bete, skyddszoner, kulturbiotoper, miljöavtal, inhemska arter/raser)
7.	**Övriga åtgärder**	Övriga åtgärder och mål med anknytning till miljön (t.ex. självförsörjning av foder, vattenhushållning, annorlunda odlingsmetoder)

Socialt ansvar

Lantbruksföretagets sociala ansvar omfattar frågor som påverkar verksamheten för de personer som på något sätt är knutna till företaget samt för företagarna själva. Inom husdjursproduktionen kan investeringar i djurens välbefinnande också betraktas som en väsentlig del av det sociala ansvaret. Socialt ansvar innebär att man i mån av möjlighet skriftligen kommer överens om frågor som gäller människors välbefinnande, att man satsar på hälsa och välfärd och att man förbereder sig för risker. Till socialt ansvar hör även kompetens och fortbildning, att upprätthålla orken till exempel genom att beakta lediga dagar och semester, samt öppenhet i verksamheten, till exempel genom agerande på sociala medier eller upprätthållande av relationer till grannar. Nätverkande, till exempel genom deltagande i smågruppsverksamhet eller utvecklingsprojekt, kan vara en del av det sociala ansvaret.

1.	**Verktyg för hantering av personrisker**	Skriftlig beskrivning av de avtal som ingåtts mellan personer, särskilt äktenskapsförord, intressebevakningsfullmakt, testamente
2.	**Beskrivning av gårdens arrangemang för ersättare och av samarbetsnätverk**	Lista och kontaktuppgifter. Centrala samarbetspartners (t.ex. maskinsamarbete, entreprenadtjänster, andra tjänster).
3.	**Beskrivning av hur lönearbetet organiseras på gården**	Beskrivning av hur lönearbetet organiseras på gården (avtalspraxis, förmåner som erbjuds, arbetsledning, t.ex. regelbundna möten och feedback)
4.	**Tryggandet av företagarfamiljens ork**	Beskrivning av återhämtningsmöjligheter (avbytartjänster, semester, hobbyer)
5.	**Företagshälsovård**	Företagshälsovård erbjuds åt företagarna och arbetstagare
6.	**Satsningar på djurens välbefinnande inom husdjursproduktionen**	Beskrivning av de välfärdsåtgärder som överstiger basnivån samt en plan för utvecklingsåtgärder. Allokeringar i stallbyggnader för eventuella framtida behov
7.	**Övriga åtgärder**	Övriga åtgärder och mål som rör social hållbarhet, t.ex. utbildning

Denna guide har tagits fram som en del av forskningsprojektet Lantbrukets ekonomiska ställning i en föränderlig verksamhetsmiljö, MARTO (2025). Projektet genomfördes av Pellervo ekonomisk forskning PTT och Naturresursinstitutet (LUKE) och har finansierats av Gårdsbrukets utvecklingsfond Makera och Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK.

Luke PTT Jord- och skogsbruksministeriet MTK

http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2025061267333